

Documente inedite din zona Subcarpaților Curburii (secolele al XVI-lea – al XVII-lea)

Drd. DANIELA LUPU,
ALEXANDRU GAIȚĂ

În cele ce urmează dorim să continuăm inițiativa mai multor cercetători, care au publicat în ultimii ani documente inedite, aducând, astfel, valoroase completări la marele corpus *Documenta Romaniae Historica*, prin publicarea câtorva documente slavo-române și române din veacurile al XVI-lea și al XVII-lea, aflate în patrimoniul Muzeului Județean Buzău. Aceste documente provin din donații și achiziții, intrând în posesia amintitei instituții în diferite etape, începând cu anii '70 ai secolului trecut.

Cele 18 documente, plasate cronologic în perioada cuprinsă între anii 1574 și 1682, conțin informații privind structurile social-economice de pe aria actuală a județului Buzău, care cuprinde și părți din fostele județe Saac și Slam Râmnic. Majoritatea sunt acte legate de stăpânirea pământului (ocini, vii, livezi, păduri), hrisoave care întăresc proprietăți, zapise de vânzare-cumpărare, de zalogire a moșiei, în schimbul unei sume de bani, sau de răscumpărare a acesteia. Ele reconfirmă importanța și ponderea proprietății devălmașe, stăpânirea pământului pe cete de neam și existența obștilor moșnenești (după *moșul* întemeietor), dar și treptata ieșire din indiviziune.

Din cele 18 documente, opt sunt originale¹ și zece sunt copii. Dintre originale, cinci sunt acte emise de cancelaria domnească în vremea lui Alexandru Mircea (1574), Mihnea Turcitul (1581), Alexandru Iliăș (1617), Alexandru Coconul (1627) și Matei Basarab (1633). Alte două sunt porunci emise de dregătorii domnești Cârstea mare vornic (1614) și Pană mare spătar (1655), la care se adaugă un zapis de înfrățire pe moșia Mușcelul Sărății (1631-1632).

Din punct de vedere lingvistic, patru sunt în limba slavo-română (hrisoavele de la Alexandru Mircea, Mihnea Turcitul, Alexandru Iliăș și Matei Basarab), celelalte sunt în limba română.

Din punctul de vedere al conținutului sunt: cinci acte solemne de întărire a unor proprietăți (ocini, vii, țigani), două cărți de judecată, un răvaș de numire a

¹ Printre documentele originale se numără și un hrsov emis de Mircea Ciobanul, în 7057 (1548-1549), prin care se întăresc lui Bale și lui Neagu cu fiii lor ocini în Dealul Istriței și Predealul Buzăului; fiind foarte deteriorat, textul nu a putut fi citit decât fragmentar. Orig., slavon, perg., 1 f (28,5x38,5), cern. neagră, monogramă în chinovar, sig. domnesc timbrat. Inv. 41763. Documentele nr. 1 și 2 au fost traduse din slavonă prin amabilitatea domnului Gheorghe Lazăr, cercetător la Institutul de Istorie „N. Iorga”, căruia îi aducem mulțumiri și pe această cale.

unor jurători, un răvaș de chemare la judecată, trei zapise de vânzare, un zăpis de zălogire, două zapise de răscumpărare, un zăpis de împărțeală, un zăpis de înfrățire și o hotărnicie. Localitățile sau moșiile la care se referă documentele sunt astăzi toate în județul Buzău (unele sunt sate dispărute sau înglobate în alte localități)²: Cislău (1574, 1581), Bâsca de Sus, Bâsca de Jos (1606-1607), Săseni (1614), Zorești (1614), Potoceni (1614, 1627, 1650, 1654), Lipia (1617), Frăsinet (1625), Bălțați (1627), Sibiceul Bratului (1627), Bâsca Rusilii (1627), Mușcelul Scăianilor (1627), Pănătău (1627), Mușcelul Sărății (1631-1632, 1681, 1682), Mircești, Mocești (1633), Cătun (1654), Priviț (1655).

După cum se știe, o îndelungată perioadă din evul mediu, în cadrul obștilor devălmașe, atât țaranii cât și boierii își stăpâneau pământul în comun, fără ca părțile fiecăruia să fie delimitate pe teren, dar știind fiecare cota-parte care îi revenea din moșia respectivă (proprietate devălmașă)³.

Prima formă de împărțire a pământului în cadrul obștii a fost împărțirea pe bătrâni (Moldova) sau pe moși (Țara Românească). *Bătrânul* sau *moșul* era numele ce se dădea unei părți din teritoriul satului care aparținuse la începuturile acestuia unui fondator real sau prezumtiv al satului – *moșul de descălciătoare*⁴. Fiecare membru al obștii, urmaș al unui moș, știa că are dreptul la o anumită parte din moșul respectiv, parte stabilită în funcție de numărul urmașilor între care s-a împărțit aceasta în timp (pe parcursul mai multor generații).

Delimitarea părților, cunoscută în epocă sub denumirea de *alegerea stânjenilor*, o întâlnim tot mai des în documente din secolul al XVII-lea, deși se recursese la ea și în perioadele anterioare. Alegerea sau hotărnicia se făcea, de

² Unele dintre ele făceau parte însă - în evul mediu - din județele Saac și Slam Râmnic.

³ Referitor la proprietatea devălmașă a se vedea: Dumitru Brezulescu, *Contribuții la studiul proprietății în devălmășie a munților noștri. O pagină din „Chestiunea țărănească”*, București, 1905; Ștefan Ștefănescu, *Evoluția proprietății feudale în Țara Românească până în sec. XVII*, în „Studii. Revistă de istorie”, XI (1958), nr. 1, p. 53-66; I. Minea, L.T. Boga, *Cum se moșteneau moșiile în Țara Românească până la sfârșitul sec. al XVI-lea. Contribuții la istoria vechiului drept din Țara Românească*, în „Cercetări istorice”, X-XII (1936), nr. 1, p. 303-336; nr. 2, p. 145-192; XIII-XIV (1940), nr. 1-2, p. 1-52; Valeria Costăchel, *Despre problema obștilor agrare în Țara Românească și Moldova în secolele XIV-XV*, în „Studii și Cercetări de Istorie Medie”, II (1951), nr. 1, p. 91-110; P. P. Panaitescu, *Obștea țărănească în Țara Românească și Moldova. Orânduirea feudală*, București, 1964; Sebastian Radovici, *Moșnenii și răzeșii. Originea și caracterele juridice ale proprietății lor. Studiu din vechiul drept românesc*, București, 1909; R. Rosetti, *Pământul, sătenii și stăpânii*, București, 1907; D.Ciobotea, Al.Gaiță, *Obștile moșnenilor proprietari din Chiojdu de pe Bâsca*, Craiova, 2001.

⁴ Ov. Sachelarie, *Privilegiul masculinității în Țara Românească până la jumătatea secolului al XVII-lea*, în „Studii”, 23, 1970, p. 483-489; Ion N. Angelescu, *Originea răzeșilor și moșnenilor. Caracterul devălmășiei lor. Studii sociale*, fasc. I, Pitești, 1909; D. Sărbescu-Lopătari, *Proprietatea moșnească în indiviziune. Studii economico-sociale*, Buzău, 1906.

obicei, la vânzarea pământului sau când unul din membrii dorea să iasă din devălmășie⁵.

Formula, des întâlnită în documentele de vânzare a moșiilor, „*cât se va alege*”, reflectă această stare de fapt – existența stăpânirii devălmășe. De exemplu, când se întărește o proprietate: „...*ca să-i fie lui moșie în Bâsca de Sus*”, se precizează: „... *însă partea lui Dragomir toată, den câmpu și den pădure și den apă și de peste tot hotarul, oricâtă s-o alege de petitindenii*” (hrisov din 1606, prin care Radu Șerban întărește lui Matei și popii Voinea moșie în Bâsca de Sus și de Jos, doc. nr. 4); sau: „...*cum să știe că i-am vândut partea mea de moșie de în sat de în Frăsinet, toată cât se va alege de în câmpu și în pădure, în apă și în uscat și de peste tot hotarul, însă partea despre frații mei...*” (zapis din 1625, prin care Simion vinde lui Rusin, doc. nr. 8).

Cu ocazia vânzării, doar la cererea cumpărătorului se trecea și la hotărnicirea (delimitarea) părții din pământul comun al obștii, care intra în stăpânirea acestuia. Cererile de alegere a stânenilor de moșie devin tot mai dese în secolul al XVIII-lea și continuă în secolul următor, când procesul de desfacere a obștilor se accelerează.

Primele două documente, datând din a doua jumătate a secolului al XVI-lea, se referă la moșia Cislăului, fiind întăriri domnești ale unor proprietăți moșnenești. În această perioadă, cei mai cunoscuți proprietari ai satului și moșiei Cislăului fac parte din „*neamul*” Doamnei Neaga, soția lui Mihnea Turcitul, fiica lui Vlaicu clucer din Cislău.

Satul Cislău este situat pe partea dreaptă a râului Buzău, imediat după intrarea acestuia în depresiunea Cislău și înainte de confluența cu pârâul Aninoasa. Prima atestare documentară a așezării este din 12 septembrie 1523, când Vladislav voievod întărește jupanițelor Neacșa și Neaga ocina din satul Cislău, după judecata cu Aldea și Tatul din Pârscov. Aceștia din urmă au prezentat la judecată un document de stăpânire a ocinei din Cislău, din timpul lui Vlad Dracul (1433-442, 1443-1446)⁶. Documentul lasă să se înțeleagă, dacă actele prezentate de Aldea și Tatul în instanță nu erau false, că satul exista încă din prima jumătate a secolului al XV-lea. Jupanițele Neaga și Neacșa sunt, într-un fel, „*întemeietoarele*” neamului boieresc care va da Țării Românești două doamne: Rada, soția lui Vlad Vintilă (1532-1535), fiica lui Vlaicu vistier din Runceni și Cislău și mai cunoscuta Neaga, soția lui Mihnea Turcitul, fiica lui Vlaicu clucer, fiul Neagăi din Cislău⁷.

⁵ Despre proprietatea devălmășă și dezagregarea ei, v. Henri H. Stahl, *Contribuții la studiul satelor devălmășe românești*, București, vol. I, 1958, p. 117-140; vol. II, 1959, p. 1-102, p. 196-320; vol. III, 1965, p. 151-193.

⁶ *D.R.H.*, B, II, nr. 219 (toate volumele colecției *D.R.H.* și *D.I.R.* citate în continuare fac parte din seria B – *Țara Românească*)

⁷ Potrivit ultimelor cercetări, relația de rudenie dintre Vlaicu vistier și Vlaicu clucer nu este cea de tată și fiu, așa cum afirmaseră I.C. Filitti și N. Iorga, informații preluate apoi

Documentele referitoare la moșia și satul Cislău, cunoscute până acum, îi arată ca proprietari, în timpul domniei lui Alexandru Mircea și apoi a fiului său Mihnea Turcitul, pe urmașii jupanițelor Neacșa și Neaga: Vlaicu clucer, nepoții săi de frate, Vlad și Andrei, surorile sale, Maria și Stana, din Cioceni cu nepotul lor Staico (desemnat de acestea moștenitor al părților lor)⁸. Treptat părți din ocina Cislăului sunt dăruite, de membrii familiei, mănăstirii Aninoasa, ctitorie a familiei.

Atât primul document, emis de Alexandru Mircea la 5 noiembrie 1574, cât și cel de-al doilea, emis de fiul acestuia, Mihnea al II-lea Turcitul, la 1 aprilie 1581, aduc o completare a informațiilor cunoscute până acum despre moșia Cislău. Aceasta era stăpânită nu numai de cetele boierești, din neamul doamnei Neaga (părțile jupanițelor Neacșa și Neaga), ci și de cete de moșneni, probabil vechi proprietari, dar care apar în documente abia acum, în contextul unor controverse, privind dreptul de stăpânire, ajunse în instanță.

Astfel, Corman, tatăl Dragnei, Dragna și fiul ei Albul precum și fiii acestuia Gociul și Stan, nu apar menționați în nici unul din documentele referitoare la Cislău din secolul al XVI-lea și din prima jumătate a secolului al XVII-lea. Aceeași situație o au Oprea, Șteful și Mihăilă, cu surorile lui, Stanca și Chera cărora, în urma judecății cu Dragna și fiul ei, li se recunoaște, în 1574, dreptul de stăpânire asupra unor părți din partea lui Corman, în ocina Cislău (doc. nr. 1).

Pentru prima oară menționați sunt și titularii documentului din 1681, Dragomir cu frații Andrei și Oprea, care au cumpărat partea surorii lor Chera și a fiului ei Stoica, din ocina Cislău. Vânzătoarea – Chera – ar putea fi sora lui Mihăilă din documentul din 1574. Este important de semnalat faptul că martorii sunt din Chiojd, ceea ce ar putea fi un indiciu că unii dintre proprietarii moșneni sunt nu numai din Cislău, ci și din Chiojd și Bâsca, sate învecinate cu Cislăul (doc. nr. 2).

și de alți autori. Analiza mai atentă a documentelor arată clar că cei doi boieri erau veri, mamele lor fiind surori (Emil Lupu, *Neamul Doamnei Neaga și ctitoriile sale*, mss.)

⁸ *D.R.H.*, V, nr. 79 (Pătrașcu voievod întărește, în 1556, dania jupaniței Neaga, partea sa din satul Cislău, fiului ei Vlaicu clucer, în defavoarea fiilor lui Bratu); *D.R.H.*, VI, nr. 129 (Alexandru Mircea întărește, în 1569, satul Cislău cu tot hotarul lui Vlaicu clucer, în urma judecății cu Gâltea și Stroe pentru hotarul moșiei lor Bâsca cu Cislăul, stabilindu-se hotarul pe apa Bâscei); *D.R.H.*, VI, nr. 187 (Alexandru Mircea întărește, în 1570, jupanului Vlaicu clucer din Runceni partea Neacșei din satul Cislău, cumpărată de la nepoții săi, Vlad și Andrei, în urma judecății cu fiii lui Vlad și ai lui Andrei); *D.R.H.*, VI, nr. 198 (Alexandru Mircea întărește, în 1570, lui Vlaicu clucer și surorilor lui, Stana și Maria, și fiilor lui, Vlad, Staico, Dragul și Coadă, ocină în Cislău și în lunca Bâscei, în urma judecății cu Poienarii, Stoica, Cuciul, Vladul și Stan cu ceata lor, pentru ocina din lunca Bâscii, pârâții au jurat cu 150 de megieși și „*au așezat hotarul pe unde a fost vechiul hotar, chiar pe mijlocul apei Bâsicii, pentru că a fost tot pe acea apă, de când sunt bătrânii și de când s-au așezat în acel loc*”); *D.I.R.*, V, nr. 223, p. 217 (Mihnea Turcitul întărește, în 1584, partea de ocină din Cislău a jupaniței Stana, nepotului ei Staico, fiul lui Vlad, „*căci n-a avut jupanița nici un fiu din trupul ei*”).

Alte trei documente au ca subiect doi frați din satul Potoceni (com. Mărăcineni), anume Vetre și Grasu. Trecând în revistă documentele din prima jumătate a secolului al XVII-lea, am constatat că Vetre din Potoceni, fiul lui Manea, este unul din boierii de vază ai locului⁹. Numele său este menționat de 11 ori în intervalul 1623-1653, ca jurător luat pe răvaș domnesc, ca martor la vânzări, ca hotarnic sau ca boier desemnat să cerceteze pricina la fața locului. Este martor la vânzări în 1623, 1626 și 1633; jurător luat pe răvaș domnesc în 1636, 1645, 1652, 1653; alege vii în 1637; adeverator în 1642; hotarnic în 1643; cercetează pricina în 1643, 1644 și 1645¹⁰. Este fiul lui Manea, menționat pentru prima oară într-un hrisov din 1597 septembrie 28 prin care Mihai Viteazul întărește lui Manea din Potoceni și fiilor săi, Vetre, Dragotă și Drăgan, ocini și vii cumpărate în Vernești, Bănceștii

⁹ Boierii din Potoceni, cel mai des menționați în documente ca martori, jurători sau hotarnici, în prima jumătate a sec. al XVII-lea sunt, pe lângă Vetre, Radu postelnicul fiul lui Datco clucerul (1612, 1614, 1619, 1620, 1621, 1622, 1625), Dragotă (1618, 1621, 1643, 1644) și Armega (1625, 1631, 1645).

¹⁰ Vetre din Potoceni este martor în 1633 la o vânzare făcută de nepoții lui Radu postelnic din Potoceni (*D.R.H.*, XXIV, nr. 172). Apare printre boierii luați pe răvașe domnești ca jurători într-un doc. din 1636. Tot acolo, ca martor, apare Dragomir Dăinea din Zorești (*D.R.H.*, XXV, nr. 332). În 1637 iulie 30 este unul dintre boierii care, împreună cu episcopul, împacă și aleg viile de la Zorești între Vâlcul din Puținei și Necula și Buzea din Rătești (Marcel-Dumitru Ciucă, Doina Duca-Tinculescu, Silvia Vătafu-Găitan, *Catalogul documentelor Țării Românești din Arhivele Statului*, IV, București, 1981, 1047, în cont.: *Cat. doc. Țării Rom.*). Martor la o vânzare făcută de Radu postelnic din Potoceni în 1623 iunie 22 (*Cat. doc. Țării Rom.*, indice, p. 872 și doc. nr. 249). Martor la o vânzare în Dealul Verneștilor în 1626 decembrie 13 (*D.R.H.*, XXI, nr. 150). În 1642 aprilie 16 face parte din cei șase boieri desemnați de Matei Basarab să adeverească în fața episcopului dacă jupâneasa Dobromira, mătușa lui Jipa Postelnic din Vernești, a ținut moșia din satul Căldărăști împreună cu Voico logofăt; în 1643 aprilie 10 este unul dintre boierii hotarnici pentru moșia Cocorăști a mănăstirii Menedic; în același an, la 30 iunie, apare printre cei 24 de boieri trimiși de domn să cerceteze pricina dintre egumenul mănăstirii Menedic și jupâneasa Caplea stolniceasa, fetele lui Bragă, ceata Brăgeștilor și alții pentru unele moșii ale mănăstirii; în 1644 aprilie 24 este unul dintre cei 12 boieri cărora li se poruncește să cerceteze pricina dintre nepoții lui Arion din Vernești și Episcopie (*Cat. doc. Țării Rom.*, V, doc. nr. 647, 979, 1000, 1072, 1303). Vetre din Potoceni este desemnat de către episcopul Buzăului, Ștefan, alături de alți cinci boieri din zonă, să cerceteze pricina dintre Jipa postelnic din Vernești cu Anton cămărașul, pentru o parte de ocină din Căldărăști, într-un doc. din 1645 martie 8 (*Cat. doc. Țării Rom.*, VI, doc. nr. 61). Vetre este menționat într-un document din 1652 aprilie 27, printre boierii jurători luați pe răvașe domnești de Gheorghe Negru din Vernești în pricina cu familia Meiuțeștilor, pentru o parte de moșie și în aceeași calitate într-un document din 1653 august 10, în pricina dintre Jipa postelnic din Vernești cu fetele Dobromirei, mătușa lui Jipa, pentru ocina lăsată de Dobromira lui Jipa (*Cat. doc. Țării Rom.*, VII, doc. nr. 662 și 981).

Javrei și Mălureni¹¹. Deși am fost tentați la început să considerăm că este vorba de unul și același Vetre, totuși, faptul că Grasul nu este menționat printre fiii lui Manea în documentul din 1597, precum și analiza documentelor (faptul că averea lui Vetre devine subiect de dispută între fratele și cumnații săi în 1614, ceea ce presupune că la acea dată era decedat), ne-au făcut să concluzionăm că această identificare nu este posibilă. Vetre, fratele Grasului, este deci altă persoană decât Vetre fiul lui Manea, activ în perioada 1623-1653. Un Vetre din Potoceni (fără a putea distinge de care dintre cei doi este vorba), se află printre martorii trecuți în zăpisul de împărțeală din 1 ianuarie 1592, păstrat sub formă de copie în colecția Muzeului Județean Buzău (doc. nr. 3). Tot aici avem un zăpis de răscumpărare din 24 octombrie 1654, prin care Anghel, fiul lui Vetre din Potoceni (probabil fiul lui Manea), arată că Ion Coțofană și-a răscumpărat partea lui de moară, plătindu-i nouă ughi (doc. nr. 14).

Câteva dintre documentele din colecția muzeului ne furnizează date despre familia lui Vetre din Potoceni. Era căsătorit cu Mira și nu avea copii. Această situație a provocat, probabil după moartea lor, deschiderea problemei succesorale, respectiv stabilirea modului în care averea rămasă de la Vetre și Mira se va împărți între rudele lor.

În 1610, patru boieri „megiași” din Smedești, Zorești și Cârломănești sunt luați de fratele lui Vetre, Grasul, și de surorile Mirei, Neaga și Maria să le „tocmească” viile rămase de la Vetre. Aceștia, în urma cercetării la fața locului, au prezentat faptele și hotărârea luată în fața marelui spătar Mârza¹². Se arată că Vetre își zălogise via pentru suma de 3000 de aspri. Pentru că Grasul a plătit datoria fratelui său, a luat în stăpânire via. La rândul lor, rudele Mirei, reprezentate de surorile ei, revendică o parte de vie (pentru că via fusese cumpărată împreună de cei doi soți, avea caracterul de bun comun, dobândit în timpul căsătoriei fiind deci supus împărțirii). Boierii au hotărât ca Grasul să stăpânească o parte de vie, iar surorile Mirei, Neaga și Maria, cealaltă parte. Pentru că Grasul a răscumpărat via zălogită de fratele său, cumnatele trebuia să-i înapoieze jumătate din sumă (doc. nr. 5).

Mocnite nemulțumiri au făcut ca pricina să fie reluată peste patru ani. Probabil, surorile Mirei n-au restituit banii așa că ocinile și viile au rămas în

¹¹ D.R.H., XI, nr. 264. Un izvod al hrisovului, din secolul al XIX-lea, se păstrează în colecția muzeului.

¹² Mârza din Berilești era la acea dată mare spătar (1604 mai 17-1610 decembrie 10), în divanul lui Radu Șerban, cu care era înrudit prin soția sa, Anca, fiica lui Oprea postelnic din Preajba, nepoata jupaniței Maria din Coiani. Originar din Moldova, a fost căpitan al lui Mihai Viteazul, apoi, după maziilirea lui Radu Șerban, pribeag împreună cu acesta în Moldova. Va ocupa dregătorii în Sfatul domnesc atât în Moldova (mare vornic al Țării de Sus și apoi al Țării de Jos între 1613 și 1615), cât și în Țara Românească (mare paharnic între 1616 și 1618), v. Nicolae Stoicescu, *Dicționar al marilor dregători din Țara Românească și Moldova. Sec. XIV-XVII*, București, Editura Enciclopedică, 1971, p. 212-213.

continuare în folosința lui Grasu. Acesta este chemat la judecată de Stan, fratele Mirei, care s-a plâns de *opriță* pe bunurile rămase de la Vetre și Mira. *Opriță* (oprire) este sinonim cu *poprire* și înseamnă măsură de asigurare, similară sechestrului modern, care constă în păstrarea unor bunuri în litigiu, a veniturilor unor astfel de bunuri sau a unei sume convenite debitorului de către o terță persoană, până la obținerea hotărârii judecătorești definitive, prin care stabilește cărei părți i se cuvin¹³. Grasu arată că a plătit mulți bani pentru răscumpărarea viei fratelui său și i-a luat via zălog pentru datorie. Stan ripostează că e vorba nu numai de vie, ci și de „*bucate și haine*” rămase de la sora sa în mâinile lui Grasu. Pentru rezolvarea cazului, în 1614, Cârstea, mare vornic în Sfatul domnesc al lui Radu Mihnea¹⁴ (care, mai târziu, în timpul primei domnii a lui Alexandru Iliăș, va „*ține*” de bir județul Buzău)¹⁵, poruncește boierilor megiași Dragomir Dăina ot Zorești și Dragomir Bădicu ot Săseni să rezolve pricina dintre Grasu și Stan: „*deci să căutați să-i tocmiți cum va fi cu dreptul*” (doc. nr. 6).

Grasu din Potoceni apare în 1618 ca martor la o vânzare, când Dragotă din Potoceni (fiul lui Manea și fratele lui Vetre, menționat mai sus), cumpără ocine în Zorești¹⁶. Ca părât, el apare în cartea de judecată dată de Alexandru Coconu la 5 septembrie 1627, „*Radei muiarea Grasului de Potoceni*”. Documentul relevă posibilitatea (confirmată și de alte cazuri), ca în unele situații excepționale (în absența soțului), soția să se poată înfățișa la judecată pentru a-și susține interesele proprii sau ale familiei. Stoica, feciorul lui Șerban Hrâmcescul din Bălțați, a părât că i-au dat Grasului niște bani încă din zilele lui Mihai vodă. Rada însă a mărturisit cu mulți megiași din sat (printre care și Vetre, fiul lui Manea), „*cum n-au fost dat Șerban Grasului nici un ban, nici iaste dator nemic*”. În consecință, Stoica a rămas de judecată, iar Radei i se dă cartea „*ca să aibă bună pace, mai mult val să nu aibă*” (doc. nr. 9).

¹³ *Instituții feudale din Țările Române. Dicționar*. Coord. Ovid Sachelarie și Nicolae Stoicescu, București, Editura Academiei, 1988, p. 291, sub vocea *măsură de asigurare* (v. și p. 343).

¹⁴ Cârstea, grec de origine, ridicat dintr-o familie modestă, a urcat treptat în ierarhia dregătorească, fiind semnalat pentru prima dată în timpul domniei lui Mihai Viteazul. Începând ca postelnic al doilea (1593-1601), a ajuns mare spătar (1611-1613), apoi mare vornic (1614 ianuarie-1615 martie; 1616-1617). Fiind unul din boierii credincioși lui Simion Movilă, a plecat cu acesta în Moldova, unde a rămas opt ani. A făcut parte din mișcarea condusă de paharnicul Lupu Mehedințeanu și a fost tăiat de Alexandru Iliăș în 1618, v. Nicolae Stoicescu, *op. cit.*, p. 152-153.

¹⁵ Într-un raport al boierilor ce au hotărnicit moșiile mănăstirii Menedic (Beceni și Cocorăști), către Matei Basarab, cu data aproximată 30 iunie 1643, se face referire la prima domnie a lui Alexandru Iliăș (septembrie 1616-mai 1618): „*când a ținut județul Cârstea vornicul. Ducându-se acesta la oaste în Țara Leșască, cu Alexandru vv., l-a lăsat ispravnic peste județ pe Bragă...*” (*Cat. doc. Țării Rom.*, V, doc. nr. 1073).

¹⁶ *D.I.R.*, veac XVII, III, nr. 188.

Tot legat de o judecată este și documentul din 9 octombrie 1655, o citație trimisă de Pană Filipescu Mărgineanu *vel* spătar¹⁷ lui Ion ot Priviți (doc. nr. 15). Acestuia i se poruncește să se înfățișeze la judecata cu Neagoe, care l-a acuzat de furt de *unelte*. Am considerat, prin analogie cu alte cazuri contemporane, că termenul de *unelte* desemnează o sumă de bunuri de valoare (vase, bijuterii, accesorii vestimentare din metale prețioase, piese de îmbrăcăminte, arme), încredințate spre păstrare de către proprietar, în anumite situații (datorii, pribegie, călătorii îndepărtate), unei persoane de încredere. De obicei, aceste bunuri erau lăsate în grija păstrătorului gata depozitate într-o cutie sau ladă ferecată și sigilată¹⁸. I se cere să vină să jure cu șase oameni buni în ziua de Sânedru (sărbătoarea Sf. Dumitru, din 26 octombrie), adică peste două săptămâni de la data răvașului. Jurătorii numiți sunt din Bădeni, Săseni, Zorești și Potoceni.

Alexandru Iliș întărește, la 19 octombrie 1617, lui Bale și fiilor lui ocină și vii în Lipia, părți cumpărate de la Bratu, Neagul Pârscoveanul și Zbârcitul în vremea lui Radu Șerban¹⁹ cu 8000 de aspri, precum și o țelină, ocini și un loc de casă, cumpărate de la Neagu Pârscoveanul și Zbârcitul, plătind pentru toate 2700 bani gata (doc. nr. 7). Satul Lipia (com. Merei) este situat la nord-vest de orașul Buzău, la circa 7 km față de acesta.

Bale este menționat prima oară într-un document din 10 decembrie 1610, când domnul Radu Șerban întărește lui și fratelui său Dragul ocină în Lipia, parte cumpărată de la Bobolat (50 de stânjeni), cu 8000 de aspri în zilele lui Mihai Viteazul „și au avut și cartea de ocină a lui Mihail voievod, dar au pierdut-o când <cu> răotățile”²⁰. Pierderea actului s-a produs, probabil, în contextul anilor 1599–1600, când orașul și județul Buzău sunt arse și prădate de tătari, apoi, în octombrie 1600, ocupate și jefuite de trupele poloneze ale lui Ian Zamoyski, care veneau să-l înscăuneze pe Ieremia Movilă.

¹⁷ Pană Filipescu Mărgineanu era fiul lui Dumitrașcu Filipescu mare stolnic, nepotul Elinei din Bucov (soția lui Antonie Vodă din Popești) și ginerele postelnicului Constantin Cantacuzino (căsătorit cu fiica acestuia, Marica). A fost mare stolnic (1653 iunie 11-1654 mai 30), apoi mare spătar (1655 ianuarie 5-1658 ianuarie 30). Ca mare spătar, a condus în 1655 oștirea Țării Românești în lupta de la Șoplea, împotriva răsculaților seimeni. Și la venirea tătarilor, în 1668, a fost conducătorul oștirii, dar l-a trădat pe domnul Constantin Șerban. La venirea lui Mihnea al III-lea, a fugit în Transilvania împreună cu socrul său. A murit înainte de 1666 (totuși, nu înainte de noiembrie 1664). A fost tatăl lui Constantin căpitanul Filipescu (căruiua Iorga îi atribuia *Cronica Bălenilor*), care a avut case la Mățești (jud. Buzău), unde a construit în 1691 o biserică de curte; v. Nicolae Stoicescu, *op. cit.*, p. 178-179.

¹⁸ Cf. *D.I.R.*, *veac. XVII*, IV, nr. 74.

¹⁹ De fapt, cumpărată în vremea lui Mihai Viteazul, vezi mai jos textul.

²⁰ *D.I.R.*, *veac XVII*, vol. I, p. 497.

Lui Bale și soției sale, Voina, Leon Tomșa le întărește, într-un hrisov din 1631, ocini și vii în Lipia²¹. Numele fiilor lui Bale, Albul, Beleț și Stan, le-am aflat dintr-un alt document din colecția muzeului, emis la 21 august 1668, prin care fiul lui Leon Tomșa, Radu Leon, le întărește ocini și vii în Lipia, Dealul Mirceștilor și Dealul Moceștilor, în urma unor cumpărări succesive făcute de cei trei frați de la megiașii lor, pe parcursul a mai multor ani, care demonstrează extinderea progresivă a proprietății familiei de la nucleul inițial constituit de tatăl lor²².

Un număr de patru documente se referă la Mușcelul Sărății și Sărata (astăzi în com. Merei), sate și moșii învecinate, care, ca și Cislăul, au o deosebită rezonanță în istoria Buzăului cunoscute mai ales pentru viile lor și, din secolul al XIX-lea, pentru exploatarea de țigăi. Acestea, dintre care unul original și trei păstrate sub formă de copii executate în secolul al XVIII-lea, se aflau, la sfârșitul acestui secol și la începutul secolului al XIX-lea, în posesia familiei preotului Andrei din Nenciulești, pe atunci cătun în comuna Gura Sărății (jud. Buzău). Titularii acestor documente, Nanciul (doc. nr. 11) și fiii lui, Oprea și Nenciu Nenciulescu (doc. nr. 16, 17, 18), s-au numărat, probabil, printre, întemeietorii cătunului Nenciulești din actuala comună Merei (jud. Buzău). Cele patru documente aduc completări cu privire la proprietarii de la sfârșitul secolului al XVII-lea ai moșiei Mușcelul Sărății, aflată în imediata vecinătate a Sărății. Considerat de unii autori cătun al Sărății sau de alții chiar vechea denumire a localității Sărata, Mușcelul Sărății nu mai apare în secolul al XIX-lea ca localitate distinctă, fiind, probabil, înglobat în comuna Gura Sărății.

Până către sfârșitul secolului al XVII-lea, proprietarii cei mai importanți pe moșia Sărata, așa cum rezultă din documentele păstrate, erau, alături de moșneni, familia Sărătenilor (Negoiță postelnic, Mihai postelnic, Dragomir iuzbașa de roșii și fiii lor), mănăstirea Izvorani (jud. Buzău) și familia postelnicului Constantin Cantacuzino.

Mănăstirea Izvorani a intrat în stăpânirea unei ocini la Sărata, în urma daniei primite la 1 noiembrie 1612 de la Lupu mare postelnic, căruia îi revenise ca despăgubire în urma pedepsirii soției sale, Maria, pentru adulter²³. Partea de ocină de la Sărata făcuse parte din zestrea jupaniței Maria, fiica lui Staico din Bucov, veche proprietate a familiei lui Staico.

²¹ D.R.H., XXII, nr. 221.

²² Daniela Lupu, *Un hrisov inedit de la Radu Leon (1668)*, în „Mousaios”, vol. VI, Buzău, 2001, p. 171-188.

²³ Pedepsa pentru adulter era tăierea capului, dar Lupu paharnic a fost rugat să o ierte de pedeapsa cu moartea, primind în schimb averea ei, confiscată de domn, în urma judecății: „Deci, domnul nostru și cu cinstitul părintele nostru și împreună cu toți boierii m-au rugat ca să i să erte capul, iar moșiile ei și ocinile ei toate să le iau de la dânsa bucatele și satele toate. Deci, deacă am văzut cuvintele domnului nostru și ale cinstitului mitropolit împreună cu toți boierii, capul i-am ertat și bucatele să fie la mâna mea”. D.I.R., veac XVII, II, nr. 119.

În vremea lui Matei Basarab, Constantin Cantacuzino mare postelnic și fiii lui primesc întărire pentru o moșie în satul Sărata, partea Mariei, fata lui Staico din Bucov și a fiicei ei, Elina, primită la schimb pentru două moșii (Comarnicul și Cășcioarele), zălogite de ele la postelnic pe 150 de ughi²⁴. Din catastihul de împărțire a averii postelnicului Constantin Cantacuzino, din 1 septembrie 1667, aflăm că familia Cantacuzino avea trei părți dintr-o jumătate din satul Sărata și părți cu vii, ce urmau să fie stăpânite împreună de patru dintre cei șase frați (Constantin, Mihai, Matei, Iordache), deoarece frații mai mari, Drăghici și Șerban aveau deja vii la Sărata²⁵.

Cei mai vechi proprietari pe moșia Sărății și Mușcelul Sărății erau însă din neamul Sărătenilor. În prima jumătate a secolului al XVII-lea, cel mai des pomeniți în documente sunt Negoită (Neagoe) postelnic ot Sărata și Mihai postelnic ot Sărata. Negoită și Mihai sunt cunoscuți mai ales în calitate de moștenitori ai mănăstirii Pinul (astăzi dispărută), ctitorită de strămoșul lor, Stanciu, în prima jumătate a secolului al XVI-lea²⁶. O.G. Lecca considera că rădăcinile neamului trebuie căutate în prima jumătate a secolului al XVI-lea, în persoana unui Dragomir spătar, ucis de Mihnea vodă, de la care s-ar trage Preda vornicul ot Sărata²⁷ (menționat indirect, fără titlu, într-un document din 1613 mai 6)²⁸. De fapt, este vorba de Dragomir din Cepturile (Pietroșani), mare spătar, membru al Sfatului domnesc al lui Vlad Vintilă, care-l ucide pentru trădare, în 1535, și-i confiscă moșiile, dar printre acestea nu figurează Sărata²⁹.

Potrivit lui I. Neamu, strămoșul îndepărtat al Sărătenilor este Stanciu vistier din Sărata, ctitorul de la Pinul Mare, a cărui unică fiică, Stana, s-a căsătorit cu Dumitru postelnic din Cepturoaia: „*Din aceștia ia naștere familia Sărătenilor, care și iau sub patronajul lor această mănăstire*”³⁰.

Fără a arăta pe ce se întemeiază, Lecca a afirmat că Preda este tatăl lui Negoită postelnic din Sărata și Mihai postelnic din Sărata, părere preluată apoi în lucrările ulterioare despre familia Sărățeanu³¹. Din analiza documentelor

²⁴ D.R.H., XXIV, nr. 422.

²⁵ Constantin Rezachevici, *Contribuție la istoria Cantacuzinilor: testamentul inedit al postelnicului Constantin Cantacuzino*, în „Studii și Materiale de Istorie Medie”, vol. XV, 1997, p. 25, doc. 147.

²⁶ D.R.H., XXIII, nr. 174.

²⁷ De altfel, autorul recunoaște că gradul de rudenie dintre cei doi nu îi este cunoscut, v. Octav-George Lecca, *Familiiile boierești române. Istoric și genealogie după izvoare autentice*, București, 1899, p. 429.

²⁸ D.I.R., veacul XVII, II, nr. 174.

²⁹ D.R.H., III, nr. 1973, N. Stoicescu, *op. cit.*, p. 53.

³⁰ Diac I. Neamu, *O mănăstire dispărută: Pinul-Mare*, în „Îngerul”, anul V (1933), nr. 2, p. 14; idem, *op. cit.*, nr. 3-4, p. 25-26.

³¹ În afară de lucrarea lui O.G. Lecca și de articolele lui I. Neamu, date despre familia și proprietățile Sărătenilor (în special despre membrii familiei din secolele XVIII și XIX) se mai pot depista în: *Îndrumător în Arhivele Centrale*, București, 1972, p.28, 43;

publicate până acum, nu se confirmă ipoteza că Negoită și Mihai postelnici sunt frați și nici că vreunul dintre ei ar fiul lui Preda vornic³².

Potrivit lui Octav-George Lecca, Negoită postelnic a avut doi fii: Dragomir iuzbaș de roșii și Mircan, mort înainte de 1654, iar Mihai postelnic, o fată numită Evda și un fiu, Stoichiță spătarul. Stoichiță, căsătorit cu Neacșa (ctitora bisericii „Porumbița” de pe Mușcelul Sărății), a avut, la rândul lui, un fiu, numit Negoită. Acesta este cunoscut ca Negoită paharnicul Sărățeanu³³. Înainte de 1679, paharnicul Negoită a avut un conflict cu domnul și a fost închis o vreme pentru nesupunere. Din această cauză, face mari datorii, astfel încât în 1679 este nevoit să-și vândă mare parte din moșia strămoșească Mușcelul Sărății³⁴. Printre cumpărători se numără și titularii documentelor pe care le prezentăm în continuare, Oprea Nenciulescu, finul paharnicului Negoită și fratele său, Nenciu³⁵. Din hotărnicia ce va fi prezentată mai jos rezultă că anterior anului 1682 aceștia cumpăraseră, de la paharnicul Negoită Sărățeanu, 160 de stânjeni „în silește la Sărata, unde sunt Fântânile de păcură”.

Frații Oprea și Nenciu Nenciulescu, fiii lui Nanciu, ajunseseră în anul 1682 să stăpânească 1067 de stânjeni din moșia și siliștea Mușcelul Sărății, și 160 de stânjeni la Sărata. În intervalul de timp cuprins între 1631-1632 (când tatăl lor Nanciu primește, în urma înfrățirii cu Vasile călărașul și fratele său Radu, 15 stânjeni de ocină în moșia Mușcelul Sărății) și 1682 (când se face hotărnicia părții lor de moșie), Nanciu și fiii lui au reușit, prin cumpărări succesive de la frații lor de moșie, să-și constituie un domeniu însemnat, care i-a ridicat printre boierimea locului, înrudindu-se chiar cu ei (așa cum am arătat, Oprea devenise finul paharnicului Negoită Sărățeanul). În mod curios, Nanciu și fiii lui dispun de resurse financiare deosebite într-o perioadă caracterizată printr-o fiscalitate excesivă, care a dus la ruinarea micii boierimii rurale (ridicată din rândul curtenilor și slugilor domnești, ca roșii și călărașii). Profitând de această situație, Oprea și Nenciu cumpără părți mai mari sau mai mici din moșiile Mușcelul Sărății și Sărata, de care sunt, în special, interesați. Printre vânzători se numără paharnicul Negoită, Dragostin Cervenii (roșul), Lupu „roșul”, Grama *sin* Grama din Râmnicul Sărat ș. a.

Primul document referitor la Mușcelul Sărății îl surprinde pe Nanciu infiltrându-se între moșnenii locului. Zapisul, cu datare aproximată 1631-1632, arată cum Vasile călărașul și fratele său Radul se înfrățesc cu Nanciul pe moșia Mușcelul Sărății, printre boierii martori la înfrățire figurând și Dragomir vornicul

Arhivele Naționale Buzău, Colecția Documente, vol. XVII A, f. 21 și urm.; Filofteia Rînzîș, *Arhive personale și familiale*, vol. I, București, 2001, p.148-149.

³² D.R.H., XXI, nr. 243; XXII, nr. 133, 166, 194; XXIII, nr. 30, 84, 174; XXIV, nr. 150; XXV, nr. 408 și *Cat. doc. Țării Rom.*, V, nr. 50; VII, nr. 657.

³³ O.G. Lecca, *op. cit.*, p. 430

³⁴ *Ibidem.*

³⁵ *Ibidem.*

Sărățeanul (doc. nr. 11). Practicată în toate mediile sociale (avându-și originea în frățiile de cruce din societatea gentilică și apoi adaptată creștinismului prin transferarea locului de desfășurare a ritualului în biserică), înfrățirea era condamnată de prăvilă (a se vedea glava care spune că preotul care va înfrăți va fi pedepsit), dar tolerată în fapt și de domnie și de biserică. Înfrățirea pe moșie avea două motive esențiale: a) evitarea dezherenței și, în cazul celor fără urmași, impunerea moștenitorului favorit (în acest caz, înfrățirea ascunde, de fapt, o înfiere) și b) evitarea aplicării dreptului de *protimisis* (în acest caz, înfrățirea ascunde o vânzare mascată)³⁶. Documentul de față corespunde celei de-a doua situații.

Preemptiunea în tranzacții a vecinilor pentru a se împiedica intrarea străinilor în cadrul obștilor (care atrăgea după sine o serie de complicații, inclusiv în delimitarea unor hotare, provocând fărâmițarea proprietății), a făcut ca vânzarea să fie precedată, în mod obligatoriu, de înștiințarea, înainte de toate, a membrilor obștii, frații de moșie. De aici, formula nelipsită în zapisele de vânzare că s-a făcut: „...cu știrea tuturor megiașilor și de sus și de jos” sau „...cu știrea tuturor fraților mei de ocină și din sus și din jos”. Vechiul drept românesc, continuat de reglementările din epoca modernă, stabilea dreptul de *protimisis*, adică întâietatea membrilor obștii în fața altor cumpărători. O modalitate de a se evita aplicarea dreptului de *protimisis* era înfrățirea de moșie.

Documentul, întărit cu sigiliul inelar al lui Vasile călăraș, arată că înfrățirea s-a făcut în prezența comunității, cu știrea tuturor proprietarilor, în biserica satului, cei doi devenind frați spirituali, prezentându-se și detalii ale ritualului: „cum ca < să se > știe că ne-am înfrățit de a noastră bună voe și am intrat în sfânta beserică și ne-am încins cu brâul Maicăi Precacității înaintea Evangheliei și a sfintii cruci și ne-am dăruit ca nește frați de duhul sfânt”.

În semn de consfințire a frăției, cei doi își fac daruri: Vasile călărașul și Radu îi dăruiesc Nanciului 15 stânjeni de moșie, iar acesta le dă în schimb 80 vedre de vin și patru măci. Primind în dar cei 15 stânjeni de moșie, Nanciu devine membru al obștii, putând astfel să cumpere apoi nestingherit părți din moșia Mușcelul Sărății.

La sfârșitul secolului al XVII-lea, îi găsim pe urmașii lui Nanciu semnându-se „ot Mușcelul Sărății”. Al doilea și al treilea document ni-l arată pe Oprea Nenciulescu cumpărând, la 30 octombrie 1681, de la Grama sin Grama ot Râmnic (Sărat), 422 stânjeni de ocină în Mușcelul Sărății, 20 stânjeni siliște în Sărata și trei pogoane de vie lucrată și 20 țelină în Mușcel (doc. nr. 16) și la puțin

³⁶ Pentru înfrățirea de moșie, motivația ei și modul de realizare v. Gheorghe Cronț, *Instituții medievale românești. Înfrățirea de moșie. Jurătorii*, București, p. 31-77 (în special capitolul *Înfrățirile între persoane neînrudite*, p. 63-73); I. Mihnea, L.T. Boga, *Cum se moșteneau moșiile în Țara Românească până la sfârșitul sec. al XVI-lea*, în „Cercetări istorice”, VIII-IX (1932-1933), nr. 2, p. 182.

timp, în 7 decembrie 1681, mărindu-și stăpânirea cumpărând de la Dragostin Cervin (roșul), 240 stânjeni în siliștea Mușcelului Sărății (doc. nr. 17). În sfârșit, al patrulea document ne arată cum la solicitarea lui Oprea Nenciulescu se face hotărnicirea moșiei Mușcelul Sărății, respectiv delimitarea părții lui și a fratelui său Nanciu de părțile celorlalți moșneni, de către Zaharia portar împreună cu șase boieri hotarnici (doc. nr. 18). Hotărnicia, întocmită la 4 noiembrie 1682, păstrată sub formă de copie, a fost „adeverită” după original în 1785, de către Scarlat Câmpineanu, fost mare stolnic, și Iordache Cantacuzino, fost mare sluger, și confirmată de către Logofeția cea mare a Țării de Sus în secolul al XIX-lea.

Această hotărnicie prezintă o deosebită importanță prin faptul că aduce o informație inedită, cu ajutorul căreia putem clarifica, în parte, problema localizării și întemeierii a așa-numitului *schit al lui Negoită*, astăzi dispărut. Ruinele acestui schit, pe care tradiția locală îl atribuie unui Negoită, au fost semnalate pentru prima dată de Bazil Iorgulescu, pe raza comunei Gura Sărății, în cătunul Nenciulești (jud. Buzău), în punctul *Nucii lui Negoită*, aflat pe valea lui Negoită³⁷. Nicolae Stoicescu, în lipsa unor dovezi documentare, credea că este posibil ca acesta să fie schitul Sărata (amintit pentru prima dată într-un document din 25 august 1765)³⁸ sau un altul, localizat pe Valea lui Seman³⁹. Pe baza hotărniciei, în care se dă ca punct de reper *mănăstirea lui Negoită*⁴⁰, putem afirma că în 1682 schitul exista, Negoită fiind deci ctitorul acesteia și unul din proprietarii moșiei Mușcelul Sărății, pe care s-a construit (actualmente, pe teritoriul satului Nenciulești). Este posibil ca fondatorul schitului să fie postelnicul Negoită din Sărata, menționat documentar între 1625 și 1630⁴¹.

În general, subiecții documentelor fac parte din categoria țăranilor moșneni și a boierilor mici și mijlocii. Din rândul boiernașilor, atrag atenția curtenii domnești cunoscuți din a doua jumătate a secolului al XVI-lea sub numele de

³⁷ B. Iorgulescu, *Dicționar geografic, statistic, economic și istoric al județului Buzău*, București, 1892, p. 351.

³⁸ Nicolae Stoicescu, *Bibliografia localităților și monumentelor feudale din România. I - Țara Românească*, vol. 2, Mitropolia Olteniei, Craiova, 1970, p. 612, nota 23.

³⁹ *Ibidem*, p. 31.

⁴⁰ „*Jar de acolo, trece Sărata și apucă muchea dealului, pe deasupra Fântâniei păcurilor, pe deasupra Murătorilor și izbește în muche, pe deasupra mănăstirii lui Negoită*” (doc. nr. 18).

⁴¹ Că fondatorul „schitului lui Negoită” este Neagoe postelnicul *ot* Sărata a afirmat prima dată Lecca, *op. cit.*, p. 430. Credem că Negoită nu mai era în viață în 26 aprilie 1652, pentru că nu mai apare menționat printre ctitorii mănăstirii Pinul, aflați în proces cu Radul Mihalcea mare comis și frații lui pentru stăpânirea muntelui Penteleu, veche danie a mănăstirii, alături de Mihai postelnic figurând acum Dragomir iuzbașa de roșii, *Cat. doc. Țării Rom.*, VII, doc. nr. 657.

roșii sau cerveni (червени, slav.) și slujitorii domnești (călărașii), menționați foarte des în documentele ce privesc zona Buzăului.

Dacă a doua jumătate a secolului al XV-lea și primele decenii ale secolului al XVI-lea a fost epoca de înflorire a curtenilor, ei având un rol însemnat în lupta antiotomană, primind în schimbul slujbelor prestate domniei pe timp de pace și de război privilegii fiscale, în a doua jumătate a secolului al XVI-lea, ca urmare a sporirii obligațiilor față de Imperiul otoman, curtenii încep să fie impuși la dări, care cresc progresiv până la mijlocul secolului al XVII-lea. Tot în această perioadă, curtenii au fost organizați pe județe, în cete sau bresle militare sau fiscale⁴².

În tot cursul secolului al XVII-lea, întâlnim numeroși roșii în localitățile: Lipia (1621, 1644, 1650, 1668, 1676), Sărata (Dragomir iuzbaș de roșii într-un doc. din 1653), Băncești (1663), Bădeni (1682), Vispești (1682), Cătun (1682), Năieni (1682), Fintești (1682), Vernești (1682), Cârломănești (1682), Potoceni (1682), Zorești (1682). În 1682 este menționată „roșia ot sud Buzău”.

Unele documente surprind situația roșilor în a doua jumătate a secolului al XVII-lea, când procesul de decădere a acestora se accentuează. În această vreme, roșii din Țara Românească constituiau mai mult niște bresle fiscale decât cete militare, deoarece rolul lor ca ostași se diminuase⁴³. Spre deosebire de perioada anterioară, ei deveniseră o categorie impozabilă de la care se încasau sume mari de bani. Deși erau scutiți de unele dări, cuantumul birului pe care trebuia să-l plătească anual (40 de galbeni pe la mijlocul secolului al XVII-lea) era mult mai mare decât cel impus megiașilor, roșii fiind amplasați pe scara socială pe o treaptă superioară acestora (având averi mai mari decât țăranii liberi proprietari). Mulți dintre roșii nu mai pot plăti birul recurgând la soluția vânzării ocinelor sau a fugii. Astfel, în 1681 Dragostin Cerveni (roșul) își vinde partea sa de ocină de la Mușcelul Sărății (240 de stânjeni) lui Oprea Nenciulescu. În cazul fugarilor plata birului revenea membrilor cetei. Astfel, comandantii și cetașii rămași obțineau de la domn dreptul de a vinde părți din ocina fugarului până la acoperirea părții lor de bir, situație relevantă foarte clar de un document din 26 februarie 1682, prin care Șerban Cantacuzino întărește lui Barbu Bădeanu fost mare paharnic moșia Bădeni (jud. Buzău), document aflat în colecția muzeului.⁴⁴

Câteva precizări se impun și asupra scriitorilor de acte private care sunt slujitori ai bisericii, preoți și diaconi din satele buzoiene: popa Mihnea (1631–

⁴² Nicolae Stoicescu, *Curteni și slujitori. Contribuții la istoria armatei române*, București, Editura Militară, 1968, p. 15-59 (cap. *Curtenii și evoluția lor*).

⁴³ *Ibidem*, p. 31.

⁴⁴ Mariana Neagu, *Un document inedit de la Șerban Cantacuzino – 1682*, în „Mousaios”, II, Buzău, 1978, p. 34-42.

1632)⁴⁵, popa Dragomir (1654), dar și laici: Grigore logofăt (1681)⁴⁶. Important este și actul autograf al marelui spătar Pană (1655).

Despre formele de validare, putem spune că acestea sunt reprezentate de sigilii domnești sau personale de diferite tipuri. De remarcat este sigiliul domnesc de tip timbrat al lui Alexandru Iliăș. Având în vedere că se cunosc puține sigilii personale, aparținând micii boierimi locale, este de menționat sigiliul inelar, decorat cu motive geometrice (fără inscripție), al lui Vasile călărașul din Mușcelul Sărății, imprimat pe un act din 1631-1632.

În ceea ce privește proveniența documentelor, precizăm că pentru câteva dintre acestea nu am identificat date care să indice proprietarul anterior sau modul în care au ajuns în colecția muzeului. Majoritatea însă au făcut parte din arhive de familie, transmise din generație în generație, multe acte fiind folosite, în diferite epoci, ca dovezi ale proprietății (de cele mai multe ori, ca probe în instanță), care au ajuns în proprietatea Muzeului Județean Buzău în urma unor donații sau achiziții. Mare parte a documentelor sunt legate între ele prin conținut, provenind de la vechi familii buzoiene. Este cazul donației, cuprinzând 70 de documente, făcută în 1980 de medicul Florin Ene, urmașul familiei de preoți Bocănescu din Bâscenii de Sus (jud. Buzău) și a donației din 1995 a domnului Corneliu Fetecău, urmașul unei vechi familii din Viperești (jud. Buzău), cuprinzând 61 de documente. Deosebit de valoroasă este colecția de documente achiziționată în aprilie 2000 de la domnul Cornel Sava din satul Sărățeanca (com. Merei, jud. Buzău), constituită din 97 de documente, referitoare la familia Nenciulescul, atestată documentar în secolul al XIX-lea din satul Nenciulești (com. Merei, jud. Buzău).

Prin semnalarea acestor documente, sperăm să contribuim la cunoașterea tezaurului național de documente, introducând în circuitul științific documente deținute de Muzeul județean Buzău.

În continuare, prezentăm documentele în ordine cronologică, în traducere și transcriere. În transcrierea documentelor a fost folosită metoda adoptată la întocmirea ediției *Documenta Romaniae Historica*, seria B, Țara Românească.

⁴⁵ Este popa Mihnea din Sărata care apare ca martor și într-un document din 10 sept. 1650, la o vânzare în dealul Mușcelului (Sărății), *Cat. doc Țării Rom.*, VII, doc. nr. 232.

⁴⁶ S. Marinescu, *Redactarea unor acte juridice de către clerici în trecutul nostru*, în „Mitropolia Olteniei”, XXIII (1971), nr. 9-10, p. 691-707.

ANEXE

1. 1574 (7083) noiembrie 5, București. *Alexandru Mircea voievod întărește Dragnei și fiului ei Albul și fiilor acestuia Gociul și Stan, ocină în Cislău, a patra parte din partea tatălui ei Corman, în urma judecății cu Oprea, Șteful, Mihăilă.*

†Din mila lui Dumnezeu, Io Alexandru voievod și domn a toată Țara Ungrovlahiei, fiul marelui și prea bunului Mircea voievod, fiul lui Mihnea voievod. Dă domnia mea această poruncă a domniei mele Dragnei cu fiii, anume Albul și cu fiii săi, anume Gociul și Stan și cu fiii săi, câți Dumnezeu i-a lăsat, ca să-i fie ocină la Cislău⁴⁷ din partea tatălui său, anume Corman a patra parte, pentru că le este veche și dreaptă ocină și dedină. Iar apoi a avut pâra Albul cu fiii săi, anume Gociul și Stan înaintea domniei mele cu Oprea și cu Șteful și cu Mihail pentru ocina lui Corman și astfel pâra Oprea și Șteful și Mihail pe <Alb>ul și pe fiii săi că nu a avut Albul și fiii lui nici o ocină în Cislău din partea lui Corman.

Iar întru aceasta domnia mea am cercetat și am judecat după dreptate și după lege și cu toți cinstiții dregători ai domniei mele și am dat domnia mea lui Oprea și ceata lui și lui Șteful și ceata lui și lui Mihail și ceata lui <lege>⁴⁸ 12 boieri să jure <cum nu are Albul și fiii săi Gociul și Stan ocină>⁴⁹ la Cislău.

Iar acei 12 boieri ei n-au putut să jure, însă astfel s-au întocmit cu sufletele lor, să țină Albul și cu fiii săi anume Gociul și Stan <a patra parte din partea tatălui lor>⁵⁰ și Mihail cu surorile sale, anume Chera și Stanca să țină din partea lui Corman a tre<ia parte...>⁵¹ <și> să țină Oprea cu ceata sa <...>⁵² tot jumătate parte, iar Șteful cu ceata sa altă jumătate din acele trei părți, însă să se știe, ceata lui Șteful, Na<...>⁵³ și Stoica cu fiii săi și cu fratele său și Radul cu fiii săi.

De aceea am dat și domnia mea <acestor> oameni ca să le fie ocină și ohabă lor și fiilor și nepoților și strănepoților și de nimeni neclintit, după porunca domniei mele.

Iată și martori am pus domnia mea: jupan Ivașco mare vornic și jupan Neagoe mare logofăt și Stan spătar și Mitrea vistier și Bratul comis și Badea stolnic și Gonțea paharnic și Stoica mare postelnic. Și ispravnic, Neagoe mare logofăt.

Și eu, Dan gră<mătic>⁵⁴ care și am scris în orașul București, luna noiembrie 5 zile și curgători de la Adam până acum în anul 7083 <1574>.

⁴⁷ Cislău, sat, com. Cislău.

⁴⁸ ilizibil

⁴⁹ loc rupt

⁵⁰ ilizibil

⁵¹ ilizibil

⁵² loc rupt

⁵³ loc rupt

⁵⁴ loc rupt

† Io Alexandru voievod, din mila lui Dumnezeu, domn.

Orig., slavon, perg., 1 f (33,5 x 45), cern. neagră, monogramă chinovar, sig. domnesc timbrat. Inv. 41765.

2. 1581 (7089) aprilie 1, București. *Mihnea Turcitul voievod întărește lui Dragomir, cu frații săi Andrei și Oprea, ocină în Cislău, partea surorii lor Chera și fiului ei Stoica, pentru că a cumpărat-o de la aceștia cu 3000 de aspri gata, cu adălmășari.*

† Din mila lui Dumnezeu, Io Mihnea voievod și domn a toată țara Ungrovlahiei, fiul marelui și preabunului Alexandru voievod. Dă domnia mea această poruncă a domniei mele lui Dragomir cu frații săi, anume Andrei și Oprea, cu frații săi și cu fiii lor câți Dumnezeu le va da, ca să le fie ocină la Cislău, partea surorii lor Chera și a fiilor ei anume, Stoica, toată oricât se va alege din câmp și din pădure și din apă și de peste tot, pentru că a cumpărat de la Chera și de la fiii ei Stoica pentru 3000 de aspri gata cu adălmășari, au fost anume, popa Balotă și Petrică și Stoica și Mircan din Chiojd.

Cum a vândut Chera de a ei bunăvoie și cu știrea tuturor megiașilor din sus și din jos și dinaintea domniei mele.

De aceea, am dat și domnia mea lui Dragomir cu frații săi, ca să le fie de ocină și de ohabă și fiilor și nepoților și strănepoților și de nimeni neclintit, după spusa domniei mele.

Iată și martori punem domnia mea: jupan Mitrea mare vornic și jupan Ivan mare logofăt și Costandin vistier și Dumitru spătar și Radul comis și Harvat stolnic și Gonțea paharnic și jupan Danciul mare postelnic. <Ispravnic Iva>⁵⁵ mare logofăt.

Și am <...>⁵⁶ în orașul București luna aprilie 1 zi și de la Adam <...>⁵⁷ în anul 7089 <1581>.

Io Mihnea voievod, din mila lui Dumnezeu, domn.

Orig., slavon, perg., 1 f (33,5 x 45), cern. neagră, monogramă chinovar, sig. domnesc timbrat. Inv. 41764.

3. 1592 (7100) ianuarie 1. *Zapis de împărșeală, megiașii Drago și Stănilă au împărșit viile rămase de la doi uncheși celor doi nepoți, să le stăpânească în parte.*

† Să se știe cum <au> fost doi uncheși și <au> fost viile ale babei în dajde și au dat baba cu uncheșul de le-au scumpărat viile 7 sejne⁵⁸ ungheni. Dacă au murit

⁵⁵ loc pătat

⁵⁶ loc rupt

⁵⁷ acoperit de sigiliu

uncheșii, au rămas 2 nepoți și baba, unul dintru mătușe, altul dintru unche. Dacă se pristăvi, i-au judecat megeiașii să împartă în dao tot ce va fi și multu și puțin și a luat 3 penten⁵⁹ de megeiași. Cându fostu apoi au luat megeiașii buni și bătrâni pe Drago i Stănil, cum făcut cei dentâi așa făcut și cei dei doili și noi hiști diatricel⁶⁰ așa <am> judecat, tot să împartă în dao acei nepoți, și bute și toctori și vie și tot ce va fi.

Ot Potoceni⁶¹ Șteful i Vrăte i Neagu și Toader i Crăstian i Șteful cel mic, Stoicanul i Oancea, ot Vernești⁶² Uriiu și Dragu Ghinea. 7100 <1592> ghenarie meseța, deni 1.

Copie, hârtie filigran, 1 f (33 x 22), r, cern. neagră. Donație Corneliu Fetecău (Viperești, jud. Buzău), 1995. Inv. 41852.

4. 1606-1607 (7115). *Radu Șerban voievod întărește lui Matei și feciorilor lui și popii Voinea moșie la Bâsca de Sus și Bâsca de Jos, în urma unor cumpărări.*

† Data-au domnia sa această poruncă a domniei sale lui Mateiu și cu feciorii lui câți Dumnezeu îi va dăru, ca să-i fie lui moșie în Bâsca de Sus, însă partea lui Dragomir toată, den câmpu și den pădure și den apă și de peste tot hotarul, oricâtă s-o alege de petitindeni, pentru că au cumpărat Matei de la Dragomir, drept 2000 aspri gata.

Și iar au cumpărat ...⁶³ de la Voinea, de la nepotă-său Godean și de la Mihăilă, însă partea lui Stanei toată, den câmpu și den pădure și den apă și de peste tot locul, câtă s-a alege, drept 600 de aspri gata și drept 2 sărăcuste⁶⁴, însă ca să știe când au cumpărat moșia, încă de mai den zilele lui Mihai voevod.

Și iar au cumpărat popa Voinea partea maichii călugărițe și partea Radului toată de petitindeni, drept 600 aspri gata și drept 2 sărăcuste.

Și iar au cumpărat popa Voinea partea < Neagu > lui⁶⁵ însă a patra parte, într-un vad de moară. Însă din partea muerii Neagului și de la fiul său Stan și drept o sărăcustă.

Și iar au cumpărat popa Voinea de la nepotă-său Vlad un loc de casă și cu pometul drept 200 aspri gata.

⁵⁸ Stânjien (slav.)

⁵⁹ așa în original

⁶⁰ așa în original

⁶¹ Potoceni, sat, com. Mărăcineni.

⁶² Vernești, sat, com. Vernești.

⁶³ loc rupt

⁶⁴ Sărăcustă – pomenirea sufletului (parastase, pomeni), obligația de a face pomenirile mortului.

⁶⁵ loc rupt

Și iar au cumpărat popa Voinea de la vără-său Radul un loc de casă cu pometul, drept o sărăcustă.

Și iar au cumpărat Dragomir în Bâsca de Jos 2 pometuri de la Maria, fata nașei ⁶⁶, drept 300 aspri gata.

Și iar au cumpărat Dragomir un pomet de la Neagul, feciorul Tomei, drept 100 aspri gata.

Și au vândut acești mai sus numiții oameni ale lor părți de moșie care sunt mai sus scrise, de a lor bună voie și cu știrea tuturor megiașilor și din sus și din jos. Din zilele Radului Vodă, nepotul lui Băsărab, 7115 <1606-1607>.

Copie sec. XIX, hârtie filigran, 1f (22 x 21), r-v, cern. neagră. Donație Florin Ene (Buzău), 1980. Inv. 18719.

5. 1610 (7118) iunie 21. *Patru megiași judecă înaintea jupanului Mârza mare spătar pricina dintre Grasul din Potoceni și cumnatele sale, Neaga și Maria, cu privire la stăpânirea viei rămase de la Vetre și Mira și hotărâsc ca fratele lui Vetre, Grasul, să stăpânească o parte, iar surorile Mirei, cealaltă parte.*

† Noi megiașii anume Voicaci ot Smedești⁶⁷ i Covâr i Mircea al Zgăei ot Zorești⁶⁸ i Stoicanul popei lui Moș ot Cârломănești⁶⁹, ce ne-au luat Grasul și Neaga și Maria de naintea jupanului Mârzei, marelui spătar ca să-i tocmim de niște vie, ce le-au fostu cumpărat Vetre cu muiarea lui Mira, sora Neagăi și a Mariei.

Deci Grasul el au zis către acești suscriși megiași, cum <că> au dat 3000 aspri de au plătit datoria frățini-său Vetre și a cumnate-sei Mira, deci noi megiașii deacă am adeverit așa.

Noi am judecat și am dat Neagăi și Mariei să ție partea de vie jumătate a surorii-sa Mirei ...⁷⁰, unde vor fi cumpărate de Vetre și de Mira. Și am zis să întoarne Neaga i Maria jumătate de datorie și au înturnat Neaga și Maria, Grasului, 1700 de aspri în casa postelnicului Radului în Potoceni⁷¹.

Și au fost acole marturi Dragomir portar i Lefter ginerele lui. Așa am tocmi și așa am dat noi cu ale noastre suflete. *I băt daes povăsi hristianii amin.* Piseat meseța iunie 28 7118 <1610>.

Copie, hârtie filigran, 1 f (21 x 22), r, cern. neagră, patru pete de tuș. Donație Corneliu Fetecău (Viperești, jud. Buzău), 1995. Inv. 4183

⁶⁶ Mașei ?

⁶⁷ Smedești, sat dispărut, lângă municipiul Buzău.

⁶⁸ Zorești, sat, com. Vernești.

⁶⁹ Cârломănești, sat, com. Vernești.

⁷⁰ loc rupt

⁷¹ Potoceni, sat, com. Mărăcineni.

6. 1614 (7122) mai 7. Jupan Cârstea vel vornic poruncește lui Dragomir Dăina ot Zorești și Dragomir Bădicu ot Săseni să cerceteze pricina dintre Grasul și Stan, pentru ocinele și viile rămase de la Vetre (fratele lui Grasul) și soția sa Mira (sora lui Stan), pentru că Grasul a sechestrat averea rămasă de la Sora.

† Jupan Cârstea vel dvornic, scriem voao megiașilor anume ot Zorești, Dragomir Dăina i ot Săseni⁷², Dragomirul Bădicu.

Dau știre de rândul celor oameni anume Grasul i Stan de oprită, cum s-au jeluit naintea noastră de față pentru nește vii și ocine ce au rămas de la Vetre fratele Grasului și de la Mira, sora lu Stan, că s-au plânsu naintea noastră Grasul c-au plătit mult datorie a frățâne-său, de i-au luat viile pentru datorie iar Stan zis că au rămas de la soru sa Mira, bucate și haine la Grasul. Deci să căutați să-i tocmiți cum va fi cu dreptul, de va fi cum au spus ei, să fie și pre datorie însă cum veți afla cu sufletele voastre, să aveți a-i tocmi.

Ispravnic ot sudvo deni 5, na Văznsenie⁷³, piseat Ionu logofet. Meseța mai 7 deni vă let 7122 <1614>.

Orig., hârtie filigran, 1 f (19 x 22), r, cern. neagră, sig. inelar aplicat (urme ceară). Donație Corneliu Fetecău (Viperești, jud. Buzău), 1995. Inv. 41854.

7. 1617 octombrie 19, Târgoviște. Alexandru Iliș voievod întărește lui Bale moșii și vii la Lipia, părți cumpărate de la Bratu, Neagul Pârscoveanul și Zbârcitul în vremea lui Radu Șerban⁷⁴ cu 8000 de aspri, precum și o țelină, ocini și un loc de casă, cumpărate de la Neagul Pârscoveanul și Zbârcitul, plătind pentru toate 2700 bani gata.

† Din mila lui Dumnezeu Io Alexandru voevod, domn a toată țara Ungrovlahiei, fiul marelui și prebunului răposatului Io Iliș voevod. Dă domnia mea această poruncă a domniei mele lui Bale și fiilor lui, câți Dumnezeu îi va dărui, ca să le fie ocină în Lipia⁷⁵ însă partea lui Bratu, 8 stânjeni cu vie, câtă parte se va alege și 8 stânjeni de ocină la Poiana Cărimezeului până la Lacul cu cârligele, pentru că a cumpărat Bale această ocină și această vie de la Bratul drept 8000 de aspri, pe vremea lui Radul Șerban voevod.

Și iar a cumpărat Bale un pogon de țelină și cu un loc de casă și cu un stângen și jumătate de ocină din partea lui Peleş, pentru că a cumpărat Bale de la

⁷² Astăzi sunt mai multe sate cu acest nume: Săsenii Vechi, Săsenii Noi și Săsenii pe Vale – toate în com. Vernești.

⁷³ La Înălțare.

⁷⁴ De fapt, în vremea lui Mihai Viteazul, hrisovul fiind doar refăcut în vremea lui Radu Șerban, v. *D.I.R., veac XVII*, vol. I, p. 497.

⁷⁵ Lipia, sat, com. Merei.

Neagul Pârscoveanul drept 2000 bani gata.

Și iar a cumpărat Balea ocină în Lipia, din partea Zbârcitului o jumătate stângen în câmp, oricât se va alege, pentru că a cumpărat Bale ocina de la Zbârcitul drept 700 bani gata.

Și au vândut acești mai sus numiți oameni ale lor ocine și vii de a lor bună voie și cu știrea tuturor megiașilor. Și au fost de față mulți oameni buni și bătrâni anume: Dan portar și de la Mircești⁷⁶, Gociul și Dan și Năica și de la Lipia, Stan Doșe și de la Ana, Munciuc și Voico Tărchil și Stanciul Machiei și Stan călugărul și Bale cizmariul și Drăgan și Radul Pârscoveanul.

Drept aceia am dat și însumi domnia mea lui Bale aceste mai sus zise moșii și vii ca să-i fie ohabnice lui și feciorilor și nepoților și strănepoților lui și de nimeni să nu fie clintit după zisa domniei mele.

Iată și martori a pus domnia mea: jupan Dumitru mare ban al Craiovei, jupan Vintilă mare vornic și jupan Nica mare logofăt și jupan Stoica mare vistiernic și jupan Gorgan mare stolnic și Păruș mare spătar și Lamba mare comis și Mârza mare paharnic și jupan Iane mare postelnic. Și ispravnic Nica vel logofăt.

Și eu Stancu logofăt am scris în cetatea de scaun Târgoviște în luna octombrie 19 zile, anii de la Adam până acum 7126 <1617>.

†Io Alexandru voievod, din mila lui Dumnezeu, domn.

Orig., slavon, perg., 1 f (33 x 45), cern. neagră, monogramă chinovar, incipit ornat, sig. domnesc timbrat (se păstrează amprenta sigilară, imprimată pe hârtie), legenda: IO ALEXANDRU VOEVOD MILOSTEIU BOJIIU UNGROVLAȘCOE ZEMLE, dispusă circular între două cercuri perlate; două personaje domnești flanchează arborele plasat în centru; în registrul superior, despărțită de restul câmpului sigilar printr-un arc de cerc perlat, este amplasată pasărea heraldică cruciată, însoțită de cei doi aștri, luna – crai nou (senestra) și soarele (destra). Inv. 5283.

8. 1625 (7133) aprilie 12. *Simion, feciorul lui Dobroslav, vinde lui Rusin partea sa de moșie din satul Frăsinet pe 1200 bani.*

†Adică eu Simion feciorul lui Dobroslav, scris-am răvașul mieu ca să fie de mare credință la mâna lu Rusin, cum să știe că i-am vândut partea mea de moșie de în sat de în Frăsinet⁷⁷ toată cât se va alege de în câmpu și în pădure, în apă și în uscat și de peste tot hotarul, însă partea despre frații mei.

Și o parte ce o am fost cumpărat de la Zoica iar o am vândut-o lui Rusin, însă a treia parte de peste frații lui. Și am dat pe această ocină⁷⁸ pe toată 1200 de bani gata și o am vândut de a mea bună voe, ca să-i fie lui de moșie și feciorilor lui

⁷⁶ Mircești, sat înglobat în municipiul Buzău (lângă cartierul Simileasca).

⁷⁷ Frăsinet, sat, com. Calvini.

⁷⁸ așa în original

și cine să va trage din el. Iar cine se va ispiti peste cuvântul meu într-altu chip să fie blestemat și afurisit de vlădica Isus Hristos și de trii <sute> oteți din Niceea.

Și când am vândut au fost mulți oameni buni mărturie, anume Canba i Marco i Vlad și Dobroslav și...⁷⁹ i Stan și Pană și St... și pentru credință ne-am pus și pecetea.

Piseat meseța aprilie 12 deni, văleat 7133 <1625>. Simion

Copie, hârtie, 1 f (31 x 21), r, cern. neagră. Donație Florin Ene (Buzău), 1980. Inv. 18720.

9. 1627 (7135) mai 22. *Alexandru Coconul voievod judecă pricina dintre Rada, soția Grasului din Potoceni, și Șerban Hrâmcescul din Bălțați, pentru o datorie ce ar fi avut Grasul la el și la fiul lui Stoica, încă din zilele lui Mihai Viteazul. Rada a adus martori și Stoica a rămas de judecată.*

† *Milostiiu bojiu Io Alexandru voevoda i gospod sină pocoinago Radul voevoda davat gospodstva mi sie poveleanie gospodstva mi Radei muiarea Grasului de Potoceni că de acmu nainte să fie în pace și slobodă de către Șerban Hrâmcescul den Bălțați⁸⁰ și de către fie-său Stoica și de către ginere-său Stoica, pentru o datorie ce s-au pârât de față naintea domniei mele.*

Și așa pârăia Stoica, feciorul lui Șerban, cum că i-au fost dat Grasului, bărbatul Radei, nește bani încă den zilele lui Mihaiu Vodă și nu i-au mai plătit până acmu, ce i-au rămas dator. Iar Rada au mărturisit cu mulți megiași den sat anume: Șteful i Neagoe i Vetrea i Dragotă i Toader i Crăstian i Manea, cum n-au fost dat Șerban Grasului nici un ban, nici iaste dator nemic. Ce au rămas Stoica, feciorul lui Șerban de judecată denaintea domniei mele, drept aceia am dat și domnia mea Radei ca să aibă bună pace, mai mult val să nu aibă i *pac peas povesi gospodstva mi i ispravnic sam reci gospodstva mi.*

Piset meseța mai deni 22, leat 7135 <1627>.

† Io Alexandru voevod milostiiu bojiu gospod.

Orig., hârtie filigran, 1 f (31 x 21), r, cern. neagră, sig. domnesc aplicat (căzut), monograma domnească cu chinovar. Donație Corneliu Fetecău (Viperești, jud. Buzău), 1995. Inv. 41853.

10. 1627 (7136) septembrie 5. *Dragomir, feciorul lui Stan, nepotul lui Stoica Cătărăscul mărturisește că vărul său, Stoica Motrună, feciorul Cătărăscului și-a răscumpărat părțile de moșie zălogite la el, de la Sibiceul Bratului, Bâsca Rusilii, Mușcelul Scăianilor și Pănătău, înapoindu-i 3200 de bani gata.*

⁷⁹ loc rupt

⁸⁰ Bălțații vechi (vechea denumire a satului Valea Râmnicului), com. Valea Râmnicului.

Copie după alt zăpis vechi, asemenea, din cuvânt în cuvânt

Adică eu Dragomir, feciorul lui Stan, nepotul Stoicăi Cătărescului, așa mărturisesc cu zăpisul meu, să fie de mare credință la mâna vărului meu Stoicăi Motrună, feciorul Catariei Rață, cum să s<e> știe că ș-au răscumpărat toată partea lui de moșie, ce au fost zologită la mine și vândută mai de nainte vreme, și mi-au dat bani gata 3200 la mâna mea.

Și moșia să fie la mâna vărui meu Stoicăi Motrună den tot hotarul, anume în sat în Sibiceul Bratului și în Bâsca Rusilii⁸¹ și în Mușcelul Scăianilor și în Pânătau și peste toate hotarele, și în câmp și în apă și în pădure. Și să s<e> știe să aibă bună pace de acum înainte vărui meu Stoica, de către feciorii mei și de către nepoții mei, că ș-au răscumpărat moșia peste tot, cum scrie mai sus.

Și s-au întâmplat la această tocmeală bună, oameni marturi anume Voinea și Stan, Radul, Vlad, Rusin, Tanasie, Macarie și pentru credință, mi-am pus și pecetea. Dragomir, septembrie 5 7136 <1627>.

Copie (sec. XIX), hârtie filigran, 1 f (26 x 21), r, cern. neagră. Inv. 18721.

11. 1631-1632 (7140). *Vasile călărașul și fratele său Radu se înfrățesc cu Nanciul, pe moșia Mușcelul Sărății.*

† Adică eu Vasilie călărașul împreună cu fratele Radul <scriu>⁸² și mărturisesc cu acesta al meu zăpis, ca să fie de mare credință la mâna frăținui meu Nanciului cum ca <să se> știe că ne-am înfrățit de a noastră bună voe și am intrat în sfânta beserică și ne-am încins cu brâul Maicăi Precastii înaintea Evangheliei și a sfintii cruci și ne-am dăruit ca nește frați de duhul sfânt.

Și am dăruit eu Vasilie împreună cu frate-meu Radul pe frate-meu Nanciul cu 15 stânjeni de ocină în Mușcelul Sărății, de în moșia megieșască, iar eu Nanciul am dăruit pe frate-meu Vasilie și pe frate-meu Radul cu 80 de vedre de vin, vadra câte 4 costande și cu 4 matci. Și am dăruit eu Vasilie împreună cu frate-meu Radul și cu frate-meu Nanciul pă sora noastră Ana cu 2 pogoane de loc, căci au fost soră între noi la frăție.

Și la frăția noastră cea bună fost-au mulți boiari mărturie, anume: Dragomir vornicul Sărățeanu și Vasilache iuzbaș și căpitan Dumitrașco și Ionuț diaconul și Efrem, sluga părintelui Serafim, împreună cu acești boieri <în>tâmplatu-s-au și Micșan, aceștia toți au fost mărturie.

Și am pus ...⁸³ într-acest zăpis care am <dat>⁸⁴ frățini-meu Nanciului, care dintre noi și de neamul nostru se va scula cu gâlceavă asupra frățini-meu

⁸¹ Bâsca Rusilii, azi Bâsca Roziliei, sat, com. Nehoiu.

⁸² loc rupt

⁸³ loc rupt

⁸⁴ loc rupt

Nanciului, acel om să fie blestemat de Isus și de 300 de oteți vă Niceii. Și am făcut acest zapis la mâna frățini-meu Nanciului și i-am dăruit această ocină ce se scrie mai sus, să-i fie moșia stătătoare în veacu, lui și feciorilor și nepoților și strănepoților. Și pentru mai adevărată credință pusu-mi-am mai jos și peceata.

Și am scris eu popa Mihnea în meseța ...⁸⁵ deni 4 vâ let 7140 <1631-1632>.

Eu Vasilie împreună cu frate-meu Radul.

Orig., hârtie, 1 f (31 x 22), r, cern. neagră, restaurare empirică de secol XIX (este lipit pe o altă filă cu cocă), sig. inelar imprimat, negru de fum (decor geometric). Achiziție Cornel Sava (Sărățeanca, com. Merei, jud. Buzău), 2000. Inv. 47375.

12. 1633 martie 17, București. *Matei Basarab voievod întărește lui Golea portar, fiul lui Stan ot Mocești și fraților lui, Bratu, Vătre și Cârștian, ocine și vii în Dealul Moceștilor și Dealul Mirceștilor.*

†Cu mila lui Dumnezeu Io Mateiu voevod și domn a toată Țara Rumânească nepot marelui și prea bunului răposatului Basarab voevod, dat-am domnia mea această poruncă a domniei mele Golii cu frații lui, anume Bratul i Vetrea i Cârștian, feciorul lui Stan din Mocești⁸⁶ din județul Buzău și cu feciorii lor câți Dumnezeu le va da, ca să le fie lor loc de doao pogoane de vie și jumătate la Dealul Moceștilor, pe Valea Fântânilor și cu o jumătate de stânjen de moșie la câmp, oricât se va alege. Pentru că aceste mai sus zise pogoane de vie și cu acea jumătate stânjen de moșie au fost de moștenire ale lui Burcan mai de nainte vreme. Iar când au fost în zilele lui Leon vodă, după moartea lui Coman, iar Golea cu fratele lui Bratul și Vetrea și Cârștian, ei au cumpărat acel loc de pogoane de vie și cu acea jumătate de stânjen de moșie ce s-au zis mai sus, de la Stan feciorul lui Nedelco din sat din Mocești, drept 600 aspri gata, ce i-au vândut de bună voie și au fost aldămășari i Mârzul, anume din Mocești, Popa Vlad i Bratul i Andreiu i Balotă i Stefan sin Necula i Cap Tare i Cârștea și Vlad.

Și iar au cumpărat Golea cu frații lui de la Stan Croitor patru stânjeni de vie ...⁸⁷ în dealul Moceștilor și cu o jumătate stânjen de moșie din cap până în cap, veri cât să va alege drept 600 aspri gata și au fost adălmășari și martori din Mocești, Badea i Stoian Franștecoiul i Andreiu i Coman Tomescul i Dragomir i Bratul, și din Lipia Gherghie i Dumitru al Marii i Balotă.

Și iar au cumpărat Golea cu frații lui Bratul i Vetrea și Cârștian o jumătate de cezvântă de vie în dealul Moceștilor, de la Marica, muma Grozii din Mocești drept 200 de aspri gata și au fost marturi din Mocești, Stoian i brat ego.

⁸⁵ Cuvântul este acoperit de amprenta sigilară.

⁸⁶ Mocești, sat înglobat în Lipia.

⁸⁷ loc rupt

Și iar au cumpărat Golea portariu și cu frații lui Bratul i Vetrea și Cârștian moșie la Mocești de la Badea, un pogon țelină în Dealul Moceștilor și cu un stângen de moșie din cap până în cap, drept 500 aspri gata.

Și iar au cumpărat Golea cu frații lui ce s-au zis mai sus, un pogon țelină de la Marica din Mocești și cu un stângen de moșie din cap până în cap și moșia lui Gulei, din obârșia Fântânilor până în Lacul cu cărligele. Și au fost marturi atunci din Mocești: Dragomir Pomescu și frate-său Coman i Giulea i Bratu i Stoian i Frățicoiul i Oană călugăr și din Lipia popa Lupul. Și când au vândut au fost toți frații de moșie.

Și iar au cumpărat Golea cu frații lui ce sunt scriși mai sus, un pogon de vie în dealul Mirceștilor și un stângen de moșie de la Iancul ot Mircești, feciorul lui Dincășoi, drept 1700 de aspri gata și au fost aldămășari din Mocești Bratul și frate-său Stan i ...⁸⁸ fiul lui Mazâl i Bantea i Finta i Dumitru și din Bănțești, Finta. Și au vândut acești mai sus ziși oameni ale lor moșii și de a lor bună voie și cu știrea tuturor megiașilor din sus și din jos și din prejurul locului și dinaintea Domniei mele.

Drept aceia am dat și însumi domnia mea lui Golea cu frații lui Bratul i Vetrea i Cârștian, feciorii lui Stan din Mocești, ca să le fie lor moșia și viile de baștină și ohabnice feciorilor și nepoților și strănepoților și de nimeni să nu fie clintit după zisa domniei mele.

Iată și martori am pus domnia mea pe: jupan Ivanco vel dvornic i jupan Gherghie vel logofăt i jupan Radu vel vistiernic i jupan Theodosie vel spătar i ...⁸⁹ vel stolnic i jupan Nica vel comis i jupan Barbul vel paharnic i jupan Costandin vel ...⁹⁰ și jupan Gheorghie vel logofăt.

Și s-au scris de Lepădat logofăt, în scaunul orașului București la martie 10 deni și de la Adam leat 7141 <1633>.

† Io Matei voevod (m. p.)

Orig., slavon, perg., 1 f (35 x 29), r, cern. neagră, chinovar, sig. domnesc aplicat. Inv. 5343.

Copie, traducere 1809, hârtie, 1 f (31 x 26), cern. neagră. Inv. 33494⁹¹.

13. 1654 ianuarie 15. *Neagoe, feciorul babei Ana își zălogește partea de moșie de la Cătun lui Dragomir și Barbu pe 29 ughi.*

† Adică să se știe cum au zălogit Neagoe, feciorul babei Anei, partea lui de moșie de la Cătun⁹² lui Dragomir și Barbului, de drept 29 ughi.

⁸⁸ loc rupt

⁸⁹ loc rupt

⁹⁰ loc alb

⁹¹ „Acest izvod s-au scos după hrisovul cel sârbesc, tălmăcindu-se pe rumânește de mine Ianache logofăt Căliaș Vernești, ianuarie 5 1809” (la sfârșitul documentului).

Și marturi Vlad, Neagul, Gheorghie, Stănilă, Mănea și de naintea lui tătâni-său lui Nan, au luat banii Neagoe. Piseat meseța ghenarie, deni 15, vă leat 7162 <1654 >.

Copie, hârtie, 1 f (22 x 18), r, cern. neagră. Donație Florin Ene (Buzău), 1980. Inv. 18723.

14. 1654 octombrie 24. *Anghel sin Vătră ot Potoceni mărturisește că Ion Coțofană și Ugrin că și-au răscumpărat partea lor de moară cu 9 ughi. Dacă se va vinde, Anghel va fi primul dornic să o cumpere.*

† Adecă eu Anghel sin Vătră ot Potoceni scriu și mărturiscu cu acesta al meu zapis, pentru ca să fie de mare credință la mâna lu Ion Coțofană, pentru că ș-au scumpărat Ion Coțofană o părțicea de moară a lui și a lui Ugrin de la Anghel, însă de într-o roată a opta parte, pentru că o au fost scumpărată Anghel de la Preda sin Buzincă, pentru că o au fost vândut părinții lor mai de nainte vreme.

Deci ș-au scumpărat părțiceaua lui și a lui Ugrin de la Anghel dreptu ughi 9, pentru ca să fie lui Ion moșie stătătoare și de moșie lui și feciorilor.

Și când s-au făcut acest zapis fost-au mulți oameni buni și cându se va vinde această moară altădată iar să fie Anghel volnic a o cumpăra, să nu fie altul volnic, pentru că o au lăsat de voia lui de ș-o au scumpărat.

Și marturii Șteful ot Potoceni, Drăgoiu, Dumitru, Șteful, Istratie sin Manul i Pascul.

Piseat popa Dragomir. Piseat meseța ohtombrie 24 deni, vă leat 7163 <1654>.

Copie, sec. XIX, hârtie filigran, 1f (32 x 22), r, cern. neagră. Donație Corneliu Fetecău (Viperești, jud. Buzău), 1995. Inv. 41851.

15. 1655 (7164) octombrie 9. *Jupan Pană vel spătar scrie lui Ion ot Priviți că Neagoe l-a pârât pe Ion de jaf. I se dă lege lui Ion să jure cu șase oameni buni în ziua de Sinedru.*

† Jupan Pană vel spătar ...⁹³ scris-am cartea noastră cinstitului om anume Ion ot Priviți⁹⁴, pentru c-au venit înaintea noastră cu Neagoe ot tam, di s-au pârât de jaf înaintea noastră, zicându Neagoe cum că i-au luat niște unealte iar Ion s-au plânsu de dreptate.

⁹² Sunt două sate cu denumirea Cătun, în com. Năeni și în com. Sărulești.

⁹³ loc rupt

⁹⁴ Priviți, sat dispărut, posibil lângă Beilicu (com. Săgeata, jud. Buzău).

Ci i-am dat lege să jure cu 6 oameni buni: Stan Loloiu ot Bădeni, Vlad ot tam i Radul ot Săseni i Belcea ot tam i Pirvan ot Zorești, Șteful ot Potoceni, cum nu i-au luat acele unelte. Ci <a> zis Neagoe că după ce va jura să fie în pace, de către nimeni val să n-aibă și zioa le iaste la Sinedru.

Aceasta am scris, piseat meseța octombrie deni 3 let 7164 <1655 >.

† Pană vel spătar

Orig., hârtie filigran, 2 f (19 x 15), r, cern. neagră, urmă sig. inelar, aplicat, urme de ceară, deteriorat. Donație, Corneliu Fetecău (Viperești, jud.Buzău), 1995. Inv. 41830.

16. 1681 (7190) octombrie 30. *Grama sin Grama ot Râmnic vinde lui Oprea Nenciulescul ot Mușcelul Sărății 422 stânjeni în Mușcelul Sărății, 20 stânjeni siliște în Sărata și trei pogoane de vie în Mușcel.*

†Adecă eu Grama sin Grama ot Râmnic dat-am zăpisul meu la mâna dumnealui Oprii Nenciulescul ot Mușcelul Sărății precum să se știe că i-am vândut dumnealui ocină în Mușcelul Sărății, stânjeni 422 din capul vii lui Neagoe Brânză, din răzor în jos și treci izvorul Oșciugului, pân piscul tufelor Velnii pă din jos în gura izvorului face unde dă în Sărata și de acolo apucă în sus și dă pân gura Teșului și merge pă culmătura dealului pân drumul Nișcovului și deasupra Fântânii Rumâneștilor.

Și i-am vândut stânjeni de ocină 20 siliște în Sărata și cu pometu, nuci, peri, meri, pruni, stânjeni pă bani 66.

Și i-am mai vândut dumnealui 3 <pogoane> de <vie>⁹⁵ lucrate în Mușcel, de jos de tufa cea mare și i-am vândut și <țelină>⁹⁶ 20 ce am avut din drumul tufelor Velnii, până în via celor 2 pogoane de vie ale Oprii Nanciului, despre nepoții lui. Și i-am vândut pogonul de vie, cu țelină, cu taleri câte 25.

Și am vândut de a mea bună voe cu știrea tuturor fraților mei de ocină și din sus și din jos, nesilit de nimene, să o stăpânească dumnealui cu bună pace, dumnealui și feciorii dumnealui și nepoții, câți Dumnezeu îi va dăruî în veci.

Și când s-au făcut acestu zăpis au fost mulți boiari și megeiași moșneni care să vor iscăli mai jos anume. Și eu pentru mai adevărată credință mi-am pus iscălitura și pecete ca să se crează.

Eu Grama sin Grama ot Râmnic vânzător. Octombrie deni 30 leat 7190 <1681>.

Eu Gheorghe diaconul martor

Eu Arion Brânzeanul martor

Eu Dragomir Leuca martor

⁹⁵ loc rupt

⁹⁶ loc rupt

Eu Stan căpitan Cernătescul martor
 Eu Necula Berindei martor
 Eu Preda Topoloveanu martor
 Eu Necula Găgina martor

Copie sec. XVIII, hârtie, 1 f (32 x 23), r, cern. neagră, restaurare empirică, de sec. XIX (lipit pe o altă filă cu cocă). Achiziție Cornel Sava (Sărățeanca, com. Merei, jud. Buzău), 2000. Inv. 47376.

17. 1681 decembrie 7. Dragostin Cervin vinde lui Oprea Nenciulescul ot Mușcelul Sărății 240 stânjeni în jiliștea Mușcelului Sărății.

† Adică eu Dragostin Cervin dat-am zăpisiul meu la mâna dumnealui Oprei Nenciulescul ot Mușcelul Sărății, precum să se știe că i-am vândut dumnealui moșie în jiliștea Mușcelului Sărății, stânjeni 240 drept ...sli⁹⁷, însă stânjenul câte bani 90.

Și am vândut această moșie de a mea bună voie, nesilit de nimene, ca să fie dumnealui stătătoare în veci și tot neamul dumnealui, feciorilor dumnealui, nepoților, strănepoților, care se vor trage din dumnealui să o stăpânească cu bună pace de către toți moșnenii, că această moșie au fost dreaptă a mea.

Și această moșie merge latul ei din moșia Brânzeștile în lat până în moșia dumnealui Mihail spătar, până în vizuini și lungul ei din capul moșiei Cotcuvii⁹⁸, de la puțuri și merge spre soare apune până în drumul care vine de la vadul lui Drăghici. Și această moșie este hotărâtă și împietrită cu șase boieri.

Și când s-au făcut acest zăpisi au fost mulți oameni marturii, care se vor iscăli mai jos.

Și eu pentru mai adevărată credință mi-am pus degetul și iscălitura ca să se crează. Dechembrie 7, leat 7190 <1681>.

Eu Dragomir Cervin vânzător
 Eu popa Ștefu ot Porumbița martor
 Eu Lupul Scaunul ot Știubei martor
 Eu Dragomir călugăr martor
 Eu Tănăsie martor
 Eu Drăgustin ot Lipia martor
 Eu Petrică ot Știubei martor
 Eu Necula Berindeiu martor

Și am scris eu Grigorie logofăt cu zisa dumnealor.

v. f. 1:

Prezedentul Judecătoriei județului Buzeu

⁹⁷ adăugat cu altă cerneală

⁹⁸ Cotcuzinii ?

Această copie protocolindu-se cu cel adevărat zăpis și fiind întocmai, s-au adevărit cu iscălitura mea și pecetea judecătoriei. 1834 octombrie 23.

Prezidentul judecătoriei județului Buzeu

Copie autenticată 1834, hârtie filigran, 2 f (33 x 23), cern. neagră. Achiziție Cornel Sava (Sărățeanca, com. Merei, jud. Buzău), 2000. Inv. 47377.

18. 1682 (7191) noiembrie 4. *Hotărnicie a moșiei Mușcelul Sărății, partea lui Oprea Nenciulescu și a altor moșneni.*

Zaharia portariu dimpreună cu șase boieri hotarnici ca să hotărăscă o moșie a Oprii Nenciului din Mușcel Sărății i din jăliște altor moșneni.

Deci noi ne-am adunat toți la un loc și am chemat pă toți moșnenii și ș-au adus zăpisile și am pus sfară în capul răzorului lui Neagoie Brânză, din jos despre via lui Neagoie Dumă, din tufa cea strămbă în jos și au trecut izvorul Oșciuciuului și au lovit pân piatra cu teiu și au trecut drumul dă curmeziș și am pus piatra acolo la Grind.

Și dă acolo au dat pân capul vii lui Leontie pe din jos și au izbit tufele Velnii pe din jos de piscu și de acolo au dat în gura Izvorului Dulce, unde dă Sărata și apucă tot apa Sărății în sus, pă unde trece drumul Sărata și apucă pă Valea Teșului.

Iar de acolo, trece Sărata și apucă muchea dealului, pe deasupra Fântânii păcurilor, pe deasupra Murătorilor și izbește în muche, pe deasupra mănăstirii lui Negoită.

Și dă acolo dă în drumul Nișcovului pe deasupra Fântânii Rumâneștilor și apucă tot drumul în sus, până dă jos, unde să împreună Sărata cu Valea Ciuhoului.

Și dă acolo apucă drumul în sus, până în Poiană, între drumurile cele roșii și apucă pă culmea dealului, pe marginea perilor celor pădureți și izbește la lacul pe deasupra și de la Fântâna cu stâna și apucu marginea Gorinișului și dă în drumul care vine pen capul vii lui Hadâr și trece Valea lui Negoită, pen plop și dă în capul răzorului vii lui Genilor și apucă răzorul în jos și dă iar în capul răzorului vii lui Tănasie.

Acolo este piatră hotar și de acolo apucă răzorul vii lui Tănasie în jos, până dă în capul vii lui Neagoie Brânză, pă răzor în jos, până dă iar în grămada de piatră la Cucuiu.

Și am tras și moșia jăliștii a Oprii Nanciului din piatra Brânzeștilor în sus, până dreptu Bășicuță, latul stâneni 240, care au fost cumpărat de Dragostin Cerevin, câte zlot unul, cu zăpis de cumpărătoare.

S-au găsit moșia Mușcelu Sărății a Oprii Nanciului cu frati-său Nanciul, stâneni 90.

Mai cumpărat Oprea Nanciul de la paharnecul Negoită, stâneni 160 în silește la Sărata, unde sunt Fântânile de păcură.

Și de la Costandin Gogoasă s-au mai cumpărat stâneni 160, câte orți doi.

Și s-au mai cumpărat de la Sin, stânjeni 75, iar dă (?) Oprea Nanciul câte orți doi.

Și s-au mai cumpărat de Lupul Roșul, unde au fost pimnița Oprii Nanciului, stânjeni 25, câte orți doi. Și iar au mai cumpărat dă la Lupul Roșul stânjeni 15, până la fundul pimniții Nanciului.

Și au mai cumpărat de la Dragostin Cerevin 15, câte orți doi.

Și în silește la diaconul Gheorghe au mai cumpărat iar Oprea Nanciul de la Lupul Roșul, stânjeni 25, câte orți doi și un locu de casă, taleri 20, cu pometul.

Și iar diacon Gheorghe s-au ales în Mușcel Sărății cu stânjene 80 și s-au găsit și ai Gramii ot Râmneac stânjeni 422, cumpărați iar de Oprea Nanciul, câte orți doi.

Și ai lui Gheorghie Sărățean s-au găsit stânjeni 80. S-au găsit și ai mănăstirii Banului stânjeni 180 și ai schitului Cozii, stânjeni 180.

Dreptu aceasta am dat cartea noastră de hotărnicie la mâna Oprii Nanciului i altor moșneni, pentru că așa am ales cu dreptate, din porunca mării sale lui Vodă, să stăpânească cu bună pace din neam în neam. Noembrie 4 leat 7191<1682>.

Zaharia portar

Stanciul căpitan Cernătescu

Arion Brânzescu ot Știubeiu

Preda Topoloveanu

Necula Berindeiu

Nanu ot tam

Carte de hotărnicie. Această copie fiind scoasă din cuvânt în cuvânt după hotărnicie, care fiind veche și stricată, pentru a nu să strica de tot, s-au prefăcut după cum să vede și nefiind nici un cuvânt zmintit nicăiri, o adevărim cu iscăliturile. 1785 aprilie 5.

Scarlat Câmpinean biv vel stolnic is<călit>

Iordache Cantacozino biv vel sluger is<călit>

v. f. 1:

De la Logofeția Mare a Țării de Sus

Moșnenii Nenciulești din sud Buzeu prin jalba ce au dat către Divan care s-au orânduit în cercetarea logofeții, au făcut arătare pentru o hotărnicie a lor ce s-ar fii... cerând ...⁹⁹și a să adeveri, li s-au cerut hotărnicia veche și n-au avut, ci au arătat o copie după hotărnicia a șase boieri la leat 7191 noiembrie 4, adevărită de rânduiții boieri Divanului, Scarlat Câmpineanu i de sluger Iordache Cantacuzino la leat 1785 aprilie 5.

Copie 1785, hârtie filigran, 2 f (45 x 32), r-v, cern. neagră. Achiziție Cornel Sava (Sărățeanca, com. Merei, jud. Buzău), 2000. Inv. 47378.

⁹⁹ text ilizibil